

میراث



آیین سنتی «بیده»

با آمدن فصل بهار ریسسه کردن علفه برای خوراک دام توسط برخی دامداران آغاز می‌شود. اهالی روستاهای خراسان رضوی به این کار تاب داه بیده می‌گویند که کار پرزحمتی است. به گزارش همشهری، فصل رویش علف‌های خودرو در مراتع، برای دامداران یک رسم سنتی رازنده می‌کنند؛ برداشت علف و ریسسه کردن آن برای فصل زمستان، علف‌های ریسسه‌شده ذخیره‌ای برای خوراک دام در روزهایی است که تمام مراتع از علف خالی شده است.

اهالی ششمند، سبزوار و روستاهای اطراف این رسم سنتی را هنوز زنده نگه داشته‌اند و با همیاری یکدیگر علف‌ها را ریسسه می‌کنند. این کار بین اهالی به بیده کردن یا تاب دادن علفه معروف است. اهالی روستاهای سبزوار، ششمند و سایر مناطق غرب خراسان در فصل بهار برای ذخیره علفه مورد نیاز گوسفندان در فصل زمستان، علف‌ها را به سختی می‌چرخاندند و در خانه‌های نگهداری می‌کنند. در اصطلاح عامیانه روستائیان به این اقدام بیده گفته می‌شود.

تقریباً با آغاز ماه دوم فصل بهار و رشد کردن علف‌ها، برداشت علف‌ها برای انجام عملیات بیده کردن آغاز می‌شود. علف‌ها را برای مدت کوتاهی روی زمین پهن می‌کنند تا به صورت نیمه خشک درآیند و رطوبتشان را از دست بدهند. البته آنجا که هر کاری برای خودش فوت و فنی دارد، بیده کردن علفه هم از این قاعده مستثنا نیست و علف‌ها نباید کاملاً خشک شوند. علف‌هایی که کاملاً خشک شده باشند اصلاً برای بیده کردن کارایی ندارند. علف‌ها که به شکل نیمه‌خشک درآیند، جمع‌آوری می‌شوند. حالا وقت بیده کردن یا تاب دادن یا ریسسه کردن است. بیده کردن دست کم به ۲ نفر احتیاج دارد که همزمان با هم کار کنند؛ یک نفر با دست علف‌ها را فشرده می‌کند و فرد دیگر با کمک چوب آنها را می‌پیچند. عملیات پیچاندن علف‌های نیمه‌خشک تا جایی ادامه پیدا می‌کند که طول هر بیده به ۲ متر برسد. بعد از آن رومی هم می‌پیچند و آبناشته می‌کنند تا فشرده‌تر هم شود. این روش سنتی تهیه خوراک دام که از گذشته بین دامداران روستائیان رواج داشته مزایایی دارد. بیده کردن علفه هم ماندگاری آن را بیشتر می‌کند و هم برای نگهداری به فضای کمتری احتیاج دارد. علف‌های بیده هم بیج و تاب داده شده، آسان‌تر هم جابه‌جایی شوند.

هر چند این روزها ابزار مدرن کشاورزی برای برداشت و تهیه علفه دام به بازار آمده، اما روش‌های سنتی هم همچنان با آداب و رسوم خاص خودش در روستا به قوت خود باقی است.



فیلم‌خبر آیین سنتی «بیده» را با اسکن این کیوآر کد ببینید.

هواشناسی

افزایش گرد و خاک در جنوب غرب



بنابرس گزارش سازمان هواشناسی کشور از امروز چهارشنبه (۱۳ اردیبهشت) بارش در غرب و مرکز کشور کاهش پیدا می‌کند و بارش‌های پراکنده فقط به برخی نقاط شمال غرب و ارتفاعات البرز در ساعات عصر گاهی محدود می‌شود.

کارشناس سازمان هواشناسی کشور با اعلام این خبر به همشهری گفت: «پنجشنبه در ارتفاعات شمال غرب و جمعه در شمال آذربایجان غربی، آذربایجان شرقی و کردستان بارش پراکنده پیش‌بینی می‌شود. سایر مناطق جوی آرام و پایدار دارند.»

امروز فعالیت سامانه بارشی و ناپایداری‌های محلی به‌ویژه در ساعات بعدازظهر به شکل رگبار باران، رعدوبرق، وزش باد نسبتاً شدید تا شدید، در نواحی مستعد با گرد و خاک و احتمال تگرگ در شمال آذربایجان غربی، آذربایجان شرقی، ارتفاعات اردبیل، زنجان، قزوین، البرز، مازندران و سمنان سبب صدور هشدار هواشناسی سطح زرد شده‌است. مخاطرات این هشدار شامل احتمال بالآمدن ناگهانی سطح آب رودخانه‌ها، سیلابی شدن مسیل‌ها و احتمال آب‌گرفتگی معابر، لغزندگی جاده‌ها، کاهش دید افقی و وزش باد شدید است.

فریبا گودرزی افزود: «در ۲ روز آینده نیز با افزایش وزش باد و خیزش گرد و خاک در جنوب کشور عراق، نفوذ توده گردوغبار به جنوب غرب کشور و کاهش دید و کیفیت هوادر این مناطق رخ می‌دهد.»

گودرزی ادامه داد: «از پنجشنبه تا شنبه در نیمه شمالی کشور وزش بادهای شدید در نقاط مستعد سبب خیزش گرد و خاک می‌شود. تا پایان هفته روند افزایش نسبی دما در کشور برقرار است.»

خلیج فارس، تنگه هرمز و دریای عمان مواج و متلاطم است.

آسمان تهران آبری تا نیمه‌ای همراه با وزش باد است. نوسانات دمایی پایتخت به ۱۷ و ۲۷ درجه است.

خنک‌ترین مناطق کشور ایستگاه ۷ نوچال با ۲ درجه زیر صفر، سریش خراسان جنوبی ۱ درجه زیر صفر و شهرستانک استان البرز صفر درجه اعلام شده‌است. گرم‌ترین هم آب‌پخش در استان بوشهر با دمای ۴۰ درجه گزارش شده‌است.

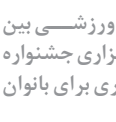


آبرسانی به بیش از ۱۲۰۰ روستای سیستان و بلوچستان با تانکر
 منصور بیچار، استاندار سیستان و بلوچستان: به بیش از ۱۲۰۰ روستا از ۳ هزار و ۴۴۲ روستای بی‌آبی ۲۰ خاور استان با تانکر آبرسانی می‌شود. استان دارای تنش آبی زیاد و در حال حاضر ۵ نقطه استان دارای تنش آبی است.



لیگ شالیزار

مسابقات فوت‌شال و شالی‌بال قبل از فصل برنجکاری در روستاهای مازندران به یک ورزش پرطرفدار بومی تبدیل شده‌است



شمال باقی مانده است. کشاورزان مازنی چند سالی است که با راه‌اندازی بازی‌های دسته‌جمعی به استقبال شالیکاری می‌روند؛ فوت‌شال و شالی‌بال. اولی همان بازی فوتبال در زمین شالیزار است و دومی بازی والیبالی در شالیزار. حالا با گذشت یک دهه از فوت‌شال و ۵ سال از شالی‌بال، دبیر هیأت ورزش‌های روستایی استان

گزارش **راحله عبدالحسینی**
 روزنامه نگار

هنوز یک ماه تا کاشت نشا در شالیزارهای



آماده‌سازی زمین به روشی متفاوت

دبیر هیأت ورزش روستایی مازندران می‌گوید: «تامنگاری هر تیم جالب است. یک سال بازیکنان یک تیم با ترکتور برای مسابقه آمدند و اسم تیم‌شان را ترکتور گذاشتند. تیم مقابل با تیلر آمدند و اسم تیم‌شان را تیلر انتخاب کردند. گاهی هم اسامی هم از اسم روستا انتخاب می‌شود. خلاصه اینکه هم بازی و هم اسامی کاملاً بومی و محلی است.» بعد از پایان این رقابت‌های پرشور و هیجان زمین‌های شالیزار منطقه با همکاری بازیکنان شالی‌بال دوباره آب‌گیری و مسطح می‌شود تا برای نشای برنج آماده باشد. ایرج روحی می‌گوید: «داوطلبانی که شالیزار را برای برگزاری مسابقه پیشنهاد می‌کنند کم نیستند؛ زیرا بازی شالی‌بال یا فوت‌شال در زمین درست شبیه شخم‌زدن با ترکتور است و زمین را آماده کاشت نشای برنج می‌کند.»



یادآوری زحمت برنجکاران

رسم مسابقات شالی‌بال و فوت‌شال قبل از برنجکاری علاوه بر ایجاد روحیه همکاری و نشاط دسته‌جمعی، هدف دیگری را هم دنبال می‌کند. دبیر هیأت ورزش روستایی مازندران در این باره می‌گوید: «بازیکنان فقط نیم‌ساعت در زمین پر از آب و گل شالی هستند و یک رقابت سخت و نفس‌گیر را تجربه می‌کنند؛ اما شالیکاران که بیشتر هم بانوان هستند، حدود ۴ ماه در این شرایط برای تولید برنج زحمت می‌کنند. این مسابقات گوشه‌ای از تلاش و سختی برنجکاری را به جوانان یادآوری می‌کند.» مسابقات با خواندن دسته‌جمعی ترانه‌های محلی در شالیزار به پایان می‌رسد.

رقابت‌ها جدی می‌شود
 ایرج روحی، دبیر هیأت ورزش روستایی مازندران از برگزاری مسابقات در مقیاس بزرگ‌تر شهرهای مازندران هم خبر می‌دهد و می‌گوید: «این ۲ مسابقه قبل از برنجکاری حسابی در روستاها طرفدار پیدا کرده و قصد داریم مسابقات را در مقیاس شهری و بعد، استانی برگزار کنیم. از آنجاکه بانوان هم تماشاچی مسابقه هستند، با برگزاری جشنواره در حاشیه مسابقات، توانمندی و حضور بانوان شالیکار در تولید صنایع دستی و تهیه غذاهای محلی نیز دیده خواهد شد. همچنین در نظر داریم مسابقات کاشت نشا را برای بانوان برگزار کنیم تا آنان هم در هیجان یک مسابقه خاص در شالیزار سهیم باشند.»

نخستین بار والیبالی در شالیزار در قالب ۶ تیم در آورده سنتی جوانان بزرگسالان در روستای تسکابن از توابع بخش مرکزی شهرستان امل برگزار شد و بعد از آن در روستاهای دیگری با گرفت. مهدی غلامی، یکی از اهالی امل که از تماشاگران پروپاقرص شالی‌بال است، به همشهری می‌گوید: «بعاد زمین مسابقه شالی‌بال هم اندازه زمین والیبالی سالتی است و تیم‌ها با ۴ بازیکن برابر هم قرار می‌گیرند. شالی‌بال از والیبالی خیلی سخت‌تر است، چون بازیکن در گل قدم می‌گذارد و مدام باید تعادلش را حفظ کند.»

برای مسابقات فوت‌شال هم معمولاً زمینی انتخاب می‌شود که ابعادی حدود ۱۵ در ۳۰ متر دارد. پایه ۲ دروازه هم در گل کاشته می‌شود. تعداد بازیکنان فوت‌شال ۱۰ نفر است.



نشاکاری به‌زودی شروع می‌شود

مسابقه‌های والیبالی و فوتبال در شالیزارها در روزهای پیش از نشای برنج که هنوز زمین‌ها کشت نشده‌اند، برگزار می‌شود. عمل انتقال نشا از خزانه به زمین اصلی برای کاشت و انشاکاری می‌نامند. در استان‌های شمال کشور عملیات نشاکاری از اوایل تا اواسط اردیبهشت شروع می‌شود. در این موقع نشاها به اندازه طبیعی خود یعنی ۲۰ تا ۲۵ سانتی‌متر می‌رسند و دارای ۴ تا ۵ برگ هستند. برای نشاکاری باید نشاها از خزانه کنده و به زمین اصلی منتقل شوند. قبل از کندن نشاها خزانه باید کاملاً آبیاری شود تا کندن نشاها به آسانی صورت گیرد و به ریشه‌ها آسیب نرسد. نشاها به‌دقت و آرام از داخل خزانه کنده و علف‌های هرز آنها جدا می‌شود. از مهم‌ترین علف‌های هرزی که در این مرحله در خزانه زیاد دیده می‌شود، علف هرز مهم شالیزار به نام سوروف است که در مراحل اولیه رشد بسیار شبیه نشاهای برنج است و تنها کشاورزان با تجربه می‌توانند آن را از برنج تشخیص دهند و از نشا جدا کنند. پیش از این کشاورزان اقدام به آب‌پستن و آماده‌سازی زمین‌های کشاورزی برای کاشت برنج به ۲ صورت سنتی و مکانیزه می‌کنند.



مکت

کارگروه ملی زیارت برای نخستین بار در قم تشکیل می‌شود
 حسین محمودی، معاون اجتماعی، فرهنگی و زیارت استاندارد قم: با تلاش‌های صورت گرفته مقرر شد برای نخستین بار، کارگروه ملی زیارت اmsال به میزبانی قم تشکیل شود. هفته گذشته کارگروه ملی زیارت در مشهد شکل گرفت و با تلاش استاندارد برای نخستین بار، کارگروه ملی زیارت در قم تشکیل خواهد شد.



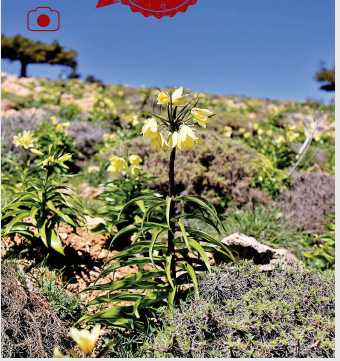
فیلم گزارش را با اسکن این کد ببینید.

گزارش تصویری

لاله‌های سر به‌زیر

اثر طبیعی ملی لاله واژگون یکی از ۲۰ اثر طبیعی ملی ایران است که در ارتفاع ۲۸۰۰-۲۵۰۰ متری دامنه کوه میلی با مساحت ۳۷۹ هکتار در شهرستان کوهرنگ قرار دارد و از سال ۱۳۷۵ مورد حمایت سازمان حفاظت محیط‌زیست قرار گرفته است.

لاله واژگون اما به جز کوهرنگ در بسیاری از مناطق دیگر هم می‌روید. سمیرم، فریدون شهر، آفوس، مشکان، سپیدان، برم و قلات به جز مناطقی که در ادامه ذکر شده از دشت‌های مهم رویش لاله واژگون محسوب می‌شوند.



خمبی گرمه

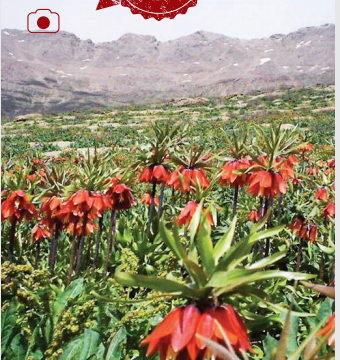
خمبی دشتی در فاصله ۴۰ کیلومتری شهر گرمه واقع در خراسان شمالی در این فصل از سال میزبان لاله‌های واژگون کمیاب و زیباست که از اواسط فروردین تا آخر اردیبهشت گل می‌دهد و منظره‌ای دل‌انگیز و چشم‌نواز ایجاد می‌کند. وسعت ذخیره‌گاه اصلی این لاله‌ها که در دامنه کوه خمبی واقع شده حدود ۲۰ هکتار و پراکندگی این لاله‌ها در کل شهرستان حدود ۳۰ هکتار است.



کوهرنگ

دشت لاله‌های واژگون در ۱۲ کیلومتری شهر چلگرد، مرکز شهرستان کوهرنگ قرار دارد و از رویشگاه‌های مهم این گل به شمار می‌رود.

این دشت با حدود ۳۶۰۰ هکتار وسعت از مهم‌ترین جاذبه‌های طبیعی چهارمحال و بختیاری محسوب می‌شود. دشت کوهرنگ به‌عنوان یکی از رویشگاه‌های اصلی لاله واژگون شناخته می‌شود.



الیگودرز

دشت دالانی با ۲۹۰۰ هکتار وسعت در لرستان این روزها میزبان انواع لاله ازجمله لاله واژگون زردرنگ که گونه کمیابی محسوب می‌شود، است.

این دشت شرق اشتهارنکوکه تا شمال لالیگوه را پوشش می‌دهد. این دشت که یکی از بهترین جاهای دیدنی الیگودرز محسوب می‌شود، ۲۹۰۰ هکتار است.



گلستان کوه

دشت لاله‌های واژگون گلستان کوه در دره باریکی در دامنه گلستان کوه شهرستان خوانسار استان اصفهان قرار دارد. دشت لاله‌های واژگون گلستان کوه، در فصل بهار میلواز گل‌های طبیعی به‌ویژه لاله سرخکوه، با رنگ سرخ‌مایل به بنفش است. وجود دشت گل در این منطقه زینبرهای غسل را به سمت خودش کشیده و غسل مرغوبی در خوانسار به عمل می‌آید.